

# גמרא סדורה

# מסכת

# שבועות

פרק ז' - "כָּל הַנְּשַׁבְּעִין"

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,  
מחולקת לסוגיות ולפסקאות,  
בעריכה מבארת

גם לימוד פרק זה מוקדש לרפואה שלימה  
לשני רבנים יקרים ואהובים עלי עד מאוד, ושלמדתי מהם הרבה,  
מו"ר הרב אלישע בן ברטה בלהה וישליצקי שליט"א  
ולרב זאב בן רות קרוב שליט"א  
שהקב"ה ישלח להם רפואה שלימה ויחזירם לאיתנם הראשון.  
בתוך כל שאר חולי ישראל.

ניתן להיות מנייים על הגמרא סדורה לדף היומי.  
רישום קל מהיר באתר גמרא סדורה  
או במייל [vinetdb81@gmail.com](mailto:vinetdb81@gmail.com)

# בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמינ!!!



להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל [vinetdb81@gmail.com](mailto:vinetdb81@gmail.com)

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק  
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.  
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות  
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

## מסכת שבועות פרק ז' - "כָּל הַנְּשָׁבְעִין"

### 1. מד, ב - מה, א

#### משנה

כָּל הַנְּשָׁבְעִין שֶׁבִּתְוֹרָה - נִשְׁבְּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין.

וְאֵלּוּ נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין: הַשְּׂכִיר,  
וְהַנֶּגְזֵל,  
וְהַנֶּחְבֵּל,  
וְשִׁכְנָגְדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה,  
וְחֲנוּנֵי עַל פְּנִיקָסוֹ.

"הַשְּׂכִיר" - בִּיצַד?

אָמַר לוֹ: "תָּן לִי שְׂכָרִי שִׁישׁ לִי בַיָּדךָ",

הוּא אוֹמֵר: "נִתְתִּי",

וְהִלָּה אוֹמֵר: "לֹא נִטְלֵתִי" - הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

עַד שֶׁתְּהֵא שָׁם מִקְצַת הוֹדָאָה,

בִּיצַד?

אָמַר לוֹ: "תָּן לִי שְׂכָרִי חֲמִשִּׁים דִּינָר שִׁישׁ לִי בַיָּדךָ",

וְהוּא אוֹמֵר: "הִתְקַבַּלְתָּ דִּינָר זָהָב".

"נֶגְזֵל" - בִּיצַד?

הָיוּ מַעֲדִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבֵיתוֹ לְמִשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בְרִשׁוֹת,

הוּא אוֹמֵר: "כָּלִי נִטְלֵת",

וְהוּא אוֹמֵר: "לֹא נִטְלֵתִי" - הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

עַד שֶׁתְּהֵא שָׁם מִקְצַת הוֹדָאָה,

בִּיצַד?

אָמַר לוֹ: "שְׁנֵי כֵלִים נִטְלֵת",

וְהוּא אוֹמֵר: "לֹא נִטְלֵתִי אֲלֵא אֶחָד".

"נֶחְבֵּל" - בִּיצַד?

הָיוּ מַעֲדִים אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס תַּחַת יָדוֹ שְׁלֵם וְיָצָא חֲבּוּל,

וְאָמַר לוֹ: "חֲבַלְתָּ בִּי",

וְהוּא אוֹמֵר: "לֹא חֲבַלְתִּי" - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

עַד שֶׁתְּהֵא שָׁם מִקְצַת הוֹדָאָה,

בִּיצַד?

אָמַר לוֹ: "חֲבַלְתָּ בִּי שְׁתִּים",

וְהִלָּה אוֹמֵר: "לֹא חֲבַלְתִּי בָּךְ אֲלֵא אַחַת".

"שִׁכְנָגְדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה" - בִּיצַד?

אַחַת שְׁבוּעַת הָעֵדוּת,

וְאַחַת שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן,

וְאִפִּילוֹ שְׁבוּעַת שְׂוֵא.

הָיָה אֶחָד מֵהֶן: מִשְׁחָק בְּקוֹבְיָא,

מְלוֹה בְּרַבִּית,

מִפְּרִיחֵי יוֹנִים,

סוֹחְרֵי שְׂבִיעִית - שִׁכְנָגְדוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל.

הָיוּ שְׁנֵיהֶן חֲשׂוּדִין - חֲזָרָה הַשְּׁבוּעָה לְמִקְוָמָה,

דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:

יִחְלֹקוּ.

#### רס"י

#### מתני'

כָּל הַנְּשָׁבְעִין. כָּל הַמַּחְוִיבִין שְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה נִשְׁבְּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין כְּלוּמַר לֹא חַיִּיבָה תּוֹרָה שְׁבוּעָה לִישָׁבַע וְלִיטּוֹל אֲלֵא הַנֶּתְבַּע יִשְׁבַּע לְתוֹבַע וְלֹא יִשְׁלַם וּבִגְמָרָא יִלְיָף לֵה:

וְאֵלּוּ נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין. שְׁתִּיקָנוּ לְהַם חֲכָמִים לִישָׁבַע וְלִיטּוֹל:

הַשְּׂכִיר וְהַנֶּגְזֵל כו'. כֹּלְהוּ מִפְּרָשׁ לֵהוּ בַּמִּתְנִי:

וּשְׁכַנְגְדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה.

הַתּוֹבַע שֶׁהִתְבַּע שְׁכַנְגְדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה וְנִתְחַיֵּב הַנֶּתְבַּע שְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה עִ"י הוֹדָאָה בְּמִקְצַת נִשְׁבַּע הַתּוֹבַע וְנוֹטֵל:

וְחֲנוּנֵי עַל פְּנִיקָסוֹ. עַל מֵה שְׁכַתּוֹב בְּפִנְקָסוֹ שֶׁהוּא כּוֹתֵב עֲלֶיהָ הַקְּפוֹת שֶׁהוּא מְקִיף וְלִקְמוֹן מִפְּרָשׁ הִיכִי דְמִי:

הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. וּבִגְמָרָא

מִפְּרָשׁ מֵאִי שֵׁנָה שְׂכִיר דְתִיקָנוּ לֵיה רַבֵּן:

עַד שֶׁתְּהֵא מִקְצַת הוֹדָאָה. לְרַבִּי

יְהוּדָה לֹא תִיקָנוּ שְׁבוּעָה לִיטּוֹל אֲלֵא בְּמִקּוֹם שִׁישׁ שְׁבוּעָה עַל הַנֶּתְבַּע וְהַפְּכוּה חֲכָמִים עַל הַתּוֹבַע בְּאֵלּוֹ הַשְּׁנוּיּוֹת כֹּאן:

הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. שֶׁהַדְּבָרִים מוֹכִיחִים שֶׁהָרִי עֲדִים מַעֲדִים שֶׁמִּשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בְרִשׁוֹת:

אַחַת שְׁבוּעַת הָעֵדוּת כו'. בֵּין שְׁנַחֲשָׁד עַל שְׁבוּעַת הָעֵדוּת בֵּין שְׁנַחֲשָׁד עַל שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן שְׁכַפֵּר וְנִשְׁבַּע עַל שְׁקָר:

וְאִפִּי נַחֲשָׁד עַל שְׁבוּעַת שְׂוֵא.

שֶׁהוּא רַע לְשָׁמַיִם עֲלֶיהָ וְלֹא לְבִרְיוֹת אַעֲפ"כּ הוּא נִפְסַל עַל יְדָה לְשְׁבוּעָה:

חֲזָרָה שְׁבוּעָה לְמִקְוָמָה. בְּגַמִּי

מִפְּרָשׁ לֵה:

מה,א

**רס"י**

**אחת שבועת העדות כו'.** בין שנחשד על שבועת העדות בין שנחשד על שבועת הפקדון שכפר ונשבע על שקר :  
**ואפי' נחשד על שבועת שוא.** שהוא רע לשמים עליה ולא לבריות אעפ"כ הוא נפסל על ידה לשבועה :  
**חזרה שבועה למקומה.** בגמי מפרש לה :  
**כיצד אלו ואלו באין.** לבי"ד לישבע שבועת שוא מביניהם דלית בהו דאינו משקר :  
**ונתנו באנפילי.** תיק העשוי למעות :  
**ישבע בעל הבית.** שבועת היסט :  
**כל שהפירות בידו ידו על העליונה.** ארישא פליג. דקתני ישבע בעל הבית שנתן לו את הדינר ואתא רבי יהודה למימר אין צריך שבועה שאין דרך חנוני המוכר שלא בהקפה ליתן את הפירות עד שיקבל את הדינר :  
**מעות.** פרוטות של נחושת. כשם שאמרו. משנה היא במסכת כתובות (דף פז.) במוציאה שטר כתובתה ומודה שקבלי מקצתה ונמצא שאין לסמוך על שטר כתובתה ואם טוען בעל דנתקבלה כולה לא תפרע אלא בשבועה :  
**עד אחד מעידה כו' ומנכסים משועבדים ונפרעת שלא בפניו.** כולוהו אכשם קיימי כשם שאין אחד מאלו נפרע אלא בשבועה כך היתומין לא יפרעו כו' ובגמרא מוקי ביתומים מן היתומים :  
**נפרעת שלא בפניו.** ששלח גט ממדינת הים :  
**שלא פקדנו אבא.** בשעת מיתה :  
**ששטר זה פרוע.** שלא אמר לנו קודם לכן :  
**שלא מצאנו בין שטרותיו.** שובר על שטר זה :  
**הרי זה נשבע.** שלא מצא שובר :

**"והחנוני על פנקסו" - ביצד?**  
**לא שיאמר לו: "כתוב על פנקסי שאתה חייב לי מאתים זוז",**  
**אלא אומר לו: "תן לבני סאתים חטין",**  
**"תן לפועלי סלע מעות",**

הוא אומר: "נתתי"  
 והן אומרים: "לא נוטלנו" -  
 הוא - נשבע ונוטל,  
 והן - נשבעין ונוטלין.  
**אמר בן ננס:**  
**ביצד? אלו ואלו באין לידי שבועת שוא!**  
**אלא:** הוא - נוטל שלא בשבועה,  
 והן - נוטלין שלא בשבועה.

**אמר לחנוני: "תן לי בדינר פירות", ונתן לו.**  
**אמר לו: "תן לי אותו דינר".**  
**אמר לו: "נתתיו לך ונתתו באונפלי" -**  
**ישבע בעל הבית: שנתן לו את הדינר.**  
**אמר לו: "תן לי את הפירות",**  
**אמר לו: "נתתים לך והולכתים לתוך ביתך" -**  
**ישבע חנוני.**

**רבי יהודה אומר:**  
**כל שהפירות בידו - ידו על העליונה.**

**אמר לשולחני: "תן לי בדינר מעות", ונתן לו.**  
**אמר לו: "תן לי את הדינר",**  
**אמר לו: "נתת לי ונתתו באונפלי" -**  
**ישבע בעל הבית.**

נתן לו את הדינר,  
**אמר לו: "תן לי את המעות",**  
**אמר לו: "נתתים לך והשלכת לתוך ביסך" -**  
**ישבע שולחני.**

**רבי יהודה אומר:**  
**אין דרך שולחני ליתן איסר עד שיטול דינר.**

**בשם שאמרו (כתובות פז.):**

הפוגמת כתובתה - לא תפרע אלא בשבועה;  
 ועד אחד מעידה שהיא פרועה - לא תפרע אלא בשבועה.  
**מנכסים משועבדים,**

**מנכסי יתומים - לא תפרע אלא בשבועה.**  
**והנפרעת שלא בפניו - לא תפרע אלא בשבועה.**  
**וכן היתומים - לא יפרעו אלא בשבועה.**  
**"שבועה: שלא פקדנו אבא,**

**ולא אמר לנו אבא,**  
**שלא מצינו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע",**  
**רבי יוחנן בן ברוקה אומר:**

**אפילו נולד הבן לאחר מיתת האב - הרי זה נשבע ונוטל.**  
**אמר רבי שמעון בן גמליאל:**

**אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו: "שטר זה אינו פרוע" - הוא נוטל שלא בשבועה.**

ואלו נשבעין שלא בטענה: השותפין,  
 והאריסין,  
 והאפוטרופין,  
 והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית,

## רס"י

גמ' **ולקח בעליו**. רישא דקרא שבועת ה' תהיה בין שניהם ולקח בעליו את השבועה ולא ישלם הנתבע שוב כלום:

## ובן הבית.

אמר לו: "מה אתה טועניני?"  
 "רצוני שתשבע לי -  
 חיב."

חלקו השותפין והאריסין - אין יכול להשביעו.  
 נתגלגל לו שבועה ממקום אחר - מגלגלין עליו את הכל.

והשביעית - משמטת את השבועה.

## גמרא

"כל הנשבעין שבתורה - נשבעין ולא משלמין".

מנלן?

אמר קרא: "**ולקח בעליו ולא ישלם**"<sup>263</sup> (שמות כב, ב) - מי שעליו לשלם לו שבועה.

## 2. מה, א-ב

## כ"י

הני הלכתא נינהו. בתמיה וכי הלכה למשה מסיני הם: ומשום כדי חייו כו'. בתמיה: כי היכי דליתגרו ליה פועלים. שאם ישבע הוא ויפסידו פועלים לא ימצא עוד פועלים למלאכתו שיגורו ממנו שהוא כופר בשכר פועליו: כי היכי דליגריה בעל הבית. שלא יחדוהו בתובע שכרו אחר שקבלו: בעה"ב על כרחיה אגר. פועלים כשהוא צריך להם: שכיר נמי על כרחיה מיתגר. שהוא צריך למזונות: טרוד בפועליו הוא. שנותן שכר לכמה פועלים וכסבור שנתן לזה: וליתב ליה בעדים. יתקנו חכמים שלא יתן אדם שכר לפועל אלא בעדים ולא יבא לידי שבועה: וליתב ליה מעיקרא. ליתקון רבנן שיתן אדם לפועליו שכרן שחרית עד שלא יתחילו במלאכה ואם תבע לערב לא יטול כלום ולא תהא שם שבועה: שניהם רוצים בהקפה. בעה"ב פעמים שאין מצויות לו מעות שחרית ופועל שלא יוציא המעות עד הלילה לפרנסתו: אי הכי. דמשום טרדא דבעל הבית שקלוה לשבועה מיניה: אפילו קצץ נמי. אפילו נחלקו על הקציצה ליהמנוה לשכיר בשבועה: המוציא מחבירו. היינו אומן: עליו הראיה. צריך להביא עדים ולא יהא נאמן בשבועה:

"וְאֵלֹהֵינוּ נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין: הַשְּׂכִיר,

וְהַנֶּגְזֵל,

וְהַנֶּחֱבֵל,

וְשֹׁכְנֵי דְחֻשׁוֹד עַל הַשְּׂבוּעָה,

וְחֻנְנֵי עַל פְּנִיקְסוֹ".

מאי שנא "שכיר" דתקינו ליה רבנן דמשתבע ושקיל?

אמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכות גדולות שנו כאן.

"הלכות"??

הני הלכתא נינהו!

אלא, אימא: תקנות גדולות שנו כאן.

"גדולות", מכיל דאיכא קטנות??

אלא אמר רב נחמן אמר שמואל:

תקנות קבועות שנו כאן,

עקרוה רבנן שבועה מבעל הבית ושדיוה אשכיר, משום כדי חייו.

משום כדי חייו דשכיר קנסינן ליה בעל הבית?!

בעל הבית גופיה ניחא ליה דמשתבע שכיר ושקיל,

כי היכי דאיתגרון ליה פועליו.

אדרבה, שכיר ניחא ליה דלשתבע בעל הבית, ונפקע, כי היכי דליגריה בעל הבית!

בעל הבית על כרחיה אגר.

שכיר נמי על כרחיה מיתגר!

אלא, בעל הבית טרוד בפועליו הוא.

וליתב ליה בלא שבועה!

כדי להפיס דעתו של בעל הבית.

וליתב ליה בעדים!

טריחא ליה מילתא.

וליתב ליה מעיקרא?

שניהן רוצין בהקפה.

מה, ב, אי הכי,

אפילו קצץ נמי,

אלמה תניא:

"אומן אומר: 'שתים קצצת לי',

והלה אומר: 'לא קצצתי לך אלא אחת',

המוציא מחבירו עליו הראיה!"

**רש"י**

**אי הכי**. דבעה"ב טרוד ושמא שכת אפ"י תבעו שכיר לאחר שעבר זמן גבייתו המפורש בב"מ בפרק המקבל (דף קו:). שכיר יום גובה כל הלילה שכיר לילה גובה כל היום לישיבע נמי שכיר ולשקול:  
**וכי שכיר עובר על בל תגזול**. לקבל שכרו בי פעמים:

קציצה - ודאי מידפר דכיר ליה.

אי הכי,  
אפילו עבר זמנו נמי,  
אלמה תניא:

**"עבר זמנו ולא נתן לו הרי זה אינו נשבע ונוטל!"**

חזקה אין בעל הבית עובר ב"בל תלין".

והאמרת: בעל הבית טרוד בפועליו הוא!

הני מילי מקמי דלימטי זמן חיובא הוא,  
כי מטי זמן חיובא רמי אנפשיה ומידפר.

וכי שכיר עובר משום "בל תגזול"!

גבי בעל הבית איכא תרי חזקי:  
חדא - אין בעל הבית עובר ב"בל תלין",  
וחדא - אין שכיר משהא שקרו.

3. מה, ב - מו, א

רס"י

לא שנו. דנשבע ונוטל:  
**ששכרו בעדים.** שיש עדים  
 שאמר לו עשה עמי מלאכה  
 היום בשכר ועשה עמו:  
**יכול לומר לו שכרתיך ונתתי לך  
 שכרך.** ונאמן בלא שבועה:  
**שבועת שומרין דחייב רחמנא.**  
 לשומר שכר לישבע על שבורה  
 ומתה כדכתיב (שמות כב) ומת  
 או נשבר או נשבה שבועת ה'  
 תהיה בין שניהם:  
**היכי משכחת לה.** שיהא צריך  
 שבועה:  
**דאפקיד גביה בשטר.** שאם  
 יאמר החזרתיו לך אומר לו היה  
 לך ליטול את השטר מידי:  
**קרי רמי בר חמא וכו'.** ששם על  
 לב לדעת אם איתא להא  
 דשמואל ורב דלעיל אי לא:  
 דאשכחיה רב ששת גרסינן:

["ואלו נשבעין ונוטלין: השכיר..."]

אמר רב נחמן אמר שמואל:  
 לא שנו אלא ששכרו בעדים,

אבל שכרו שלא בעדים - מתוך שיכול לומר לו: "לא שכרתיך מעולם",  
 יכול לומר לו: "שכרתיך ונתתי לך שכרך".

אמר ליה רבי יצחק:  
 יישר,

וכן אמר רבי יוחנן.

מכלל דפליג עליה ריש לקיש.

איכא דאמר:

מישתא הוה שתי ליה, ושתיק ליה.

ואיכא דאמר:

מישתא הוה שהי ליה, ושתיק ליה.

איתמר נמי,

אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב:

לא שנו אלא ששכרו בעדים,

אבל שכרו שלא בעדים - מתוך שיכול לומר לו: "לא שכרתיך מעולם",  
 יכול לומר לו: "שכרתיך, ונתתי לך שכרך".

אמר רמי בר חמא:

כמה מעליא הא שמעתא!

אמר ליה רבא:

מאי מעליותא?

אם כן שבועת שומרין דחייב רחמנא היכי משפחת לה?

מתוך שיכול לומר לו: "לא היו דברים מעולם", יכול לומר לו: "נאנסו!"

דאפקיד ליה בעדים.

מתוך שיכול לומר לו: "החזרתיו לך",

יכול לומר לו "נאנסו!"

דאפקיד ליה בשטרא.

מכלל דתרווייהו סבירא להו:

המפקיד אצל חבירו בעדים - אין צריך להחזיר לו בעדים,

בשטר - צריך להחזיר לו בעדים.

קרי רמי בר חמא עליה דרב ששת:

"וישם דוד את הדברים האלה בלבבו"<sup>264</sup> (שמואל א כא, ג) -

דאשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל,

אמר ליה: תני מר מידי בשכיר?

אמר ליה: אין,

תנינא:

<sup>264</sup> וישם דוד את הדברים האלה בלבבו וירא מאד מפני איש מלך גת



"שְׂכִיר בְּזִמְנוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל,

בְּיָצֵד?

בְּזִמְנוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: "שְׂכָרְתִּי וְלֹא נָתַתְּ לִי שְׂכָרִי",

וְהִלָּה, אוֹמֵר: "שְׂכָרְתִּיךָ וְנָתַתִּי לְךָ שְׂכָרְךָ".

אָבֵל אָמַר לוֹ: "שְׁתִּים קִצְצָת לִי",

וְהִלָּה אוֹמֵר: "לֹא קִצְצָתִי לְךָ אֶלָּא אַחַת" - הַמוֹצִיא מִחִבְרֹו עֲלֵיו הַרְאָיָה".

הָא מְדַסִּיפָא - בְּרֵאֵיָה הוּי,

רִישָׁא - בְּלֹא רֵאֵיָה!

אָמַר רַב נְחֻמָּן בְּרִי יִצְחָק:

רִישָׁא וְסִיפָא - בְּרֵאֵיָה,

רֵאֵיָה דְלִשְׁלָם - קַתְנִי,

רֵאֵיָה דְשִׁבּוּעָה - לֹא קַתְנִי.

מו,א

## רפ"י

בְּזִמְנוֹ. אִם תִּבְעוּ בַתּוֹךְ זִמְנוֹ  
גְּבִייתוּ:

**מְדַסִּיפָא בְּרֵאֵיָה.** מְכַלֵּל דְּנִשְׁבַּע  
וְנוֹטֵל דְּרִישָׁא בְּלֹא שׁוּם רֵאֵיָה  
אִינוּ צְרִיךְ לְהַבִּיא עֵדִים שְׁעִשָׂה  
עִמּוֹ וְלִיתָא לְדַרְבּ וְשִׁמּוּאֵל דְּלַעִיל  
דְּאוּקְמוּהָ לְמַתְנִיתִין בְּשִׁשְׁכְּרוּ  
בְּעֵדִים:

**רִישָׁא וְסִיפָא בְּרֵאֵיָה.** רִישָׁא. נְהִי  
דְּקַתְנִי נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל לִיתִיהָ אֵלֹא  
שִׁיבִיא תַחֲלָה עֵדִים שְׁשִׁכְּרוּ:

**רֵאֵיָה דְלִשְׁלָם קַתְנִי.** רֵאֵיָה  
הַמַּחֲיִיבֵת אֶת בַּעֵה"ב לִשְׁלָם  
קַתְנִי:

**רֵאֵיָה דְשִׁבּוּעָה.** שְׁאִינָה בָּאָה  
אֵלֹא לְגַלְגַּל אֶת הַשִּׁבּוּעָה עַל  
הַשְׂכִּיר לֹא קַתְנִי:

## 4. מו, א

## רפ"י

והא תני רבה בר שמואל כו'.  
הך. מתניתין דלעיל:  
כל זמן שהטלית ביד אומן.  
דבעל הבית הוי המוציא מחבירו  
עליו הראיה להביא עדים שלא  
קצץ אלא אחת:  
רבי יהודה היא כו'. והכא נמי  
שבועה אצל בעל הבית היא מן  
התורה שהרי מודה במקצת:  
אחמורי מחמיר. על השכיר  
למשקל שבועה מיניה ושדיוה  
על בעל הבית:

אמר רבי ירמיה בר אבא:  
שְׁלַחוּ ליה מבי רב, לְשִׁמוּאֵל:  
לְמַדְנוּ רַבֵּינוּ,  
אוּמָן אוֹמֵר: "שְׁתִּים קִצְצַת לִי",  
וְהִלָּה אוֹמֵר: "לֹא קִצְצַתִּי לָךְ אֶלָּא אַחַת" - מִי נִשְׁבַּע?

אמר לָהּ:  
בְּזוֹ - יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת וַיִּפְסֵיד אוּמָן,  
קִצְצָה וְדַאי מִדְּכַר דְּכִירֵי אֵינְשֵׁי.

איני?

והא תני רבה בר שמואל:  
קִצְץ - הַמוֹצֵיא מִחִבְרוֹ עָלָיו הֲרֵאָה,  
וְאִי לֹא מִיִּתֵּי רֵאָה - פְּקַע,  
אִמָּאִי? יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת וַיִּפְסֵיד אוּמָן!

אמר רב נחמן:  
לְצַדִּין קִתְּנֵי:  
אוּ מִבֵּיא רֵאָה וְנוֹטֵל,  
אוּ יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת וַיִּפְסֵיד אוּמָן.

מיתבי:

"הַנוֹתֵן טְלִיתוֹ לְאוּמָן,  
אוּמָן אוֹמֵר: "קִצְצַת לִי שְׁתִּים",  
וְהִלָּה אוֹמֵר: "לֹא קִצְצַתִּי לָךְ אֶלָּא אַחַת",  
כָּל זְמַן שִׁטְלִית בִּיד אוּמָן - עַל בְּעַל הַבַּיִת לְהַבִּיא רֵאָה,  
נִתְּנָה לוֹ בְּזַמְנוֹ - נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל,  
עֲבַר זְמַנוֹ - הַמוֹצֵיא מִחִבְרוֹ עָלָיו הֲרֵאָה".  
בְּזַמְנוֹ מִיָּהָא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, אִמָּאִי? יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת וַיִּפְסֵיד אוּמָן!

אמר רב נחמן בר יצחק:  
הא מני? רבי יהודה היא,  
דאמר: כל זמן ששבועה נוטה אצל בעל הבית,  
שכיר נשבע ונוטל.

הי רבי יהודה?

אילימא רבי יהודה דמתניתין - אחמורי קא מחמיר,  
דתנן:

"רבי יהודה אומר:

עד שתהא שם מקצת הודאה!"

אלא רבי יהודה דברייתא,

דתניא:

"שכיר כל זמן שלא עבר עליו זמנו - הרי זה נשבע ונוטל",  
ואם לאו, אינו נשבע ונוטל.

ואמר רבי יהודה:

אימתי?

בזמן שאמר לו: "תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך",

והוא אומר: "התקבלת מהן דינר זהב",

או שאמר לו: "שתים קצצת",

והלה אומר: "לא קצצתי לך אלא אחת",

אבל אמר לו: "לא שכרתיך מעולם",

או שאמר לו: "שכרתיך ונתתי לך שכרך" - המוציא מחבירו עליו הראה".

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי:

**רש"י**

**אלא קצץ ר' יהודה היא ולא רבנן.** בתמיהה הא דקתני דאקציצה נשבע שכיר רבי יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון בשאין מקצת הודאה אצל בעל הבית מקילין רבנן אשכיר והימנוה בשבועה: **אלא בהא פליגי כו'.** ולעולם קצץ ר' יהודה ולא רבנן והא דתני רבה בר שמואל רבנן היא ודקשיא לך השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו' אין ובהא פליגי רבי יהודה סבר בדאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר היכא דאיכא אבעל הבית שבועה דאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר למיפכיה לשבועה עליה אבל אדרבנן תקנה היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן היכא דאין שם מקצת הודאה דלא רמיא אבעל הבית אלא שבועת היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא כרב נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה מבעל הבית ולמישדייה אשכיר לא עבוד רבנן: **וקציצה מידבר דכירי אינשי.** סבירא להו לרבנן דפליגי אדרבי יהודה הלכך אחמירו בה גבי שכיר:

**אלא קצץ' רבי יהודה היא ולא רבנן?!**  
**השתא, היכי דמחמיר רבי יהודה מקילי רבנן,**  
**היכא דמקיל רבי יהודה, מחמירי רבנן?!**

**ואלא מאי, רבנן?!**  
**ואלא הא דתני רבה בר שמואל:**  
**"קצץ - המוציא מחבירו עליו הראיה",**  
**מני? רבי יהודה ולא רבנן!**

**אלא אמר רבא:**  
**בהא קמיפלגי:**  
**רבי יהודה סבר: בדאורייתא עבדו ליה תקנתא לשכיר,**  
**ובדרבנן - הואי תקנתא,**  
**ותקנתא לתקנתא לא עבדינן.**  
**ורבנן סברי: בדרבנן נמי עבדינן תקנתא לשכיר,**  
**וקציצה מידבר דכיר.**

## 5. מו, א

## כ"י

**דקטיל ושדי**. שקצוץ הדקל ומושלך לארץ:  
**דגזים**. אומר לעשות דבר גוזמא ושגגון ואינו עושה:  
**וליהזי מאי משכנו**. אותם שיעידו שמשכנו יעידו מה משכנו ומה שבועה יש:  
**בטוענו כלים [הניטלין] תחת כנפיו**. בעה"ב טוען שנטל כלים קטנים שאדם יכול להסתיר תחת כנפיו בגדיו ולא הכירו בהם עדים: אומר רב יהודה גרסינן ולי"ג דאמר:

"נגזל ביצד? היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו שלא ברשות, הוא אומר: "כלי נטלת", והוא אומר: "לא נטלתי" - הוא נשבע ונטל.  
**רבי יהודה אומר:**  
**עד שתהא שם מקצת הודאה."**

ודלמא לא משכנו!  
 מי לא אומר רב נחמן: האי מאן דנקיט נרגא בידיה, ואמר: "איזיל ואקטליה לדקלא דפלגיא", ואשתתח דקטיל ושדי,  
 לא אמרינן: דהוא קטליה.

אלמא: עביד איניש דגזים ולא עביד,  
 הכא נמי דגזים ולא עביד!

אימא: ומשכנו.

וליתחזי מאי "משכנו"!

אמר רבה בר רב הנה אומר רבי יוחנן:  
 בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו.

6. מו, א-ב

כ"ט

ואמר לקוחין הן בידי. ובעל  
 הבית אומר השאלתים לו  
 כדמפרש לקמן: אינו נאמן:  
 אפילו בשבועה:  
**אלא דברים שאין דרכן  
 להטמין.** שאין אדם בוש ליטלן  
 בידו בשוק בפרהסיא הלכך אינו  
 נאמן חדא דאין זה עשוי למכור  
 את כליו ועוד מדאטמניהו  
 איכא למימר בוש הוא להודיעו  
 שהוא צריך לשאול כלים  
 משכניו דאי לקוחין הוו לא  
 הוה מטמין:  
**נאמן.** ואע"פ שאין עשוי למכור  
 כלים זימנין דמיצטרכי ליה זוזי  
 ומזבין:  
**היינו אורחיה.** להטמין אפילו  
 ששאר בני אדם מוציאים  
 בפרהסיא:  
**ולא אמרן.** באדם בינוני דאינו  
 נאמן אלא שזה אמר לקוחין  
 וזה אמר שאולין אבל אם אמר.  
 לו גבת אותם לאו כל כמיניה  
 וישבע זה שלקוחין הן:  
**ה"ג ולא אמרן אלא בדברים  
 העשויין להשאל ולהשכיר.**  
 בהנהו הוא דאמר'י דכי אמר  
 לקוחין אינו נאמן אבל דברים  
 שאין עשויין להשאל שהבעלים  
 חסים עליהם לפי שמתקלקלין  
 נאמן לשבע שלקחם ואין נראין  
 דברי האומר השאלתים לו:  
**דשלח רב הונא בר אבין כו'.  
 אלמא** בעשויין להשאל  
 ולהשכיר הוא דאינו נאמן:  
**זוגא דסרבלא.** מספריים של  
 סורקי בגדים:  
**מיתמי.** שהביא התובע עדים  
 שהן שלו ואמר שהשאלים לאבי  
 היתומים ומדאפקינהו רבא  
 מיתמי ש"מ דסבירא ליה אי  
 הוה אבוהון קמן ואמר לקוחין  
 הן בידי אינו נאמן בשבועה דאי  
 מהימן אנו הוינן טענינן בשביל  
 יתמי אביהם לקחם ממך ודוקא  
 ספרי דאגדתא שאין אדם עשוי  
 ללמוד בהם תדיר אבל שאר  
 ספרים אינן עשויין להשאל  
 ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו  
 ששינונו במוצא ספרים לא ילמד  
 בהן לכתחלה ולא יקרא אחר  
 עמו ויכול לומר לקוחין הן בידי  
 ואין צריך לכתוב עליהן שטר  
 מכירה אלא לרווחא דמילתא  
 שלא יצטרך לשבע וכן קבלתי  
 מרב יצחק הלוי:

אמר רב יהודה:

ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא,  
 ואמר: "לקוחין הן בידי" - אינו נאמן.

מו, ב

ולא אמרן אלא: בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו,  
 אבל בעל הבית העשוי למכור את כליו - נאמן.

ושאין עשוי למכור את כליו - נמי לא אמרן,  
 אלא דברים שאין דרכן להטמין.  
 אבל דברים שדרכן להטמין - נאמן.

ושאין דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא איניש דלא צניע,  
 אבל איניש דצניע - היינו אורחיה.

ולא אמרן אלא:

זה אומר: "שאולין",

וזה אומר: "לקוחין",

אבל בגנובין - לאו כל כמיניה,

לאחזוקי איניש בגנבי - לא מחזקינן.

ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאל ולהשכיר,  
 אבל דברים שאין עשויין להשאל ולהשכיר - נאמן.

דשלח רב הונא בר אבין:

דברים העשויין להשאל ולהשכיר, ואמר: "לקוחין הן בידי" - אינו נאמן.

כי הא דרבא אפיק זוגא דסרבלא, וספרא דאגדתא מיתמי,  
 בדברים העשויין להשאל ולהשכיר.

## רס"י

אפילו שומר נשבע. אמתניי קאי  
 בראוהו שנים שנכנס לתוך ביתו  
 למשכנו שלא ברשות אפיי שומר  
 הבית נאמן לשבע וישלם זה:  
 שכירו ולקיטו. של בעל הבית  
 ולא מסר לו שמירת הבית:  
 מהו. להיות נאמן אשבעה זו:  
 אמיד. עשיר:

## 7. מו, ב

"נגזל ביצד? היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו שלא ברשות,  
 הוא אומר: "כליי נטלת",  
 והוא אומר: "לא נטלתי" - הוא נשבע ונוטל.  
 רבי יהודה אומר:  
 עד שתהא שם מקצת הודאה".]

אמר רבא:  
 אפילו שומר נשבע,  
 אפילו אשתו של שומר נשבעת.

בעי רב פפא:  
 שכירו ולקיטו - מאי?

תיקו.

אמר ליה רב יימר לרב אשי:  
 טענו בכסא דכספא - מאי?

חזינא, אי איניש דאמיד הוא,  
 או איניש דמהימן הוא, דמפקדי אינישי גביה - משתבע ושקיל,  
 ואי לא - לא.

## רפ"י

לא שנו. דצריך שבועה:  
**תני ר' חייא.** במתניתני הכי היו  
 מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו  
 שלם ויצא חבול כגון שעלתה  
 נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו  
 נוטל שלא בשבועה דנשיכת  
 שינים לאו חיכוך כותל הוא:

## 8. מו, ב

**"נְחָבֵל בַּיָּצֵד?"**

[היו מעידיים אותו שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול,

ואמר לו: "חבלת בי",

והוא אומר: "לא חבלתי" - הרי זה נשבע ונוטל.

**רבי יהודה אומר:**

**עד שתהא שם מקצת הודאה**].

אמר רב יהודה אמר שמואל:

לא שנו אלא במקום שיכול לחבל בעצמו,  
 אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו - נוטל שלא בשבועה.

וניחויש דלמא בכותל נתחכך!

**תני רבי חייא:**

**"שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו".**

ודלמא אחר עביד ליה!

דליכא אחר.

## 9. מו, ב - מז, א

## רפ"י

לא מיבעיא הנך. דאית בהו כפירת ממון והוה ליה רע לשמים ורע לבריות:  
**שבועת בטוי**. דלהבא כי משתבע איכא למימר בקושטא אשתבע שבדעתו לקיימה ואפי' עבר עליה שכפאו יצרו אינו חשוד בכך על השבועה שעבר להוציא לשקר מפיו:  
**וכל דדמי ליה**. כל שבועה לשעבר:  
**משחק בקוביא**. גולן דרבנן הוא דאמרינן אסמכתא לא קניא אבל מדאורייתא לאו גולן הוא:

"וּבְשִׁנְגָדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה" - בַּיָּצֵד?  
 אַחַת שְׁבוּעַת הָעֵדוּת,  
 וְאַחַת שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן,  
 וְאַפִּילוּ שְׁבוּעַת שְׂוֵא.  
 הִיּה אֶחָד מֵהֶן: מִשְׁחָק בְּקוּבֵיָא,  
 מַלְוָה בְּרַבִּית,  
 מִפְּרִיחֵי יוֹנִים,  
 סוּחְרֵי שְׁבִיעִית - שְׁבִנְגָדוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל".

מאי "ואפילו שבועת שוא"?

לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא הנך דאית בהו כפירת ממון,  
 אלא אפילו הא נמי, דכפירת דברים בעלמא הוא - לא מהימן.

וליתני נמי שבועת בטוי!

כי קתני שבועה דכי קא משתבע בשקרא קא משתבע,  
 אבל שבועת בטוי דאיכא למימר דבקושטא קא משתבע - לא קתני.

תינח "אוכל" ו"לא אוכל",  
 "אכלתי" ו"לא אכלתי" - מאי איכא למימר?

מז, א תנא שבועת שוא וכל דדמי ליה.

"היה אחד מהן משחק בקוביא [...] - שבנגדו נשבע ונוטל".

הא תו למה לי?

תנא פסולא דאורייתא,  
 וקתני פסולא דרבנן.



10. מז, א-ב

רס"י

היכי תנן. ר' יוסי אומר יחלוקו או ר' מאיר אומר יחלוקו: לסיני. לשבועת הר סיני שהשיע הקב"ה את ישראל על לא תגזול והוא יפרע מן הכופר ממון לחבירו אבל ביד אין נזקקין לא לשבועה ולא לפרעון: למחויב לה. על זה שהודה במקצת וכיון שאינו יכול לישבע שהרי חשוד הוא ישלם: וכן היתומים כו'. מתני' היא בפירקין: אי נימא מן הלוח. אם הוציאו שטר עליו לא יפרעו אלא בשבועת יורשין המפורש במשנתנו שבועה שלא פקדנו אבא כו': לא שנו. דשבועה מיהת יפרעו יתמי מלוה שהוציאו שטר על יתמי לוח: כבר נתחייב מלוה לבני לוח שבועה. משעה שמת לוח אין לו למלוה ליפרע מן היתומים אלא בשבועה דקיי"ל אין נפרעין מן היתומים אלא בשבועה: ואין אדם מוריש. לבניו ממון שהוא מחויב עליו שבועה אלמא הואיל והוא מחויב שבועה שלא התקבלתי חוב זה ויתומין אין יכולין לישבע כן אלא שלא פקדנו אבא ואין זו השבועה המוטלת על אביהם וגם יתמי לוח אין יכולין לישבע שפרעו אביהן קאמר רב ושמואל שלא יפרעו אלמא המחויב שבועה ואין יכולין לישבע לא זה ולא זה סבירא לרב ושמואל חזרה שבועה לסיני ואין כאן לא שבועה ולא פרעון:

"היו שניהו חשודין: [חזרה השבועה למקומה, דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר: יחלוקו]."

אמר ליה רבא לרב נחמן: היכי תנן?

אמר ליה: לא ידענא.

הלכתא מאי?

אמר ליה: לא ידענא.

איתמר:

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: רבי יוסי אומר: יחלוקו.

וכן תני רב זביד בר אשעיא: "רבי יוסי אומר: יחלוקו."

איכא דאמר:

תני רב זביד:

"אמר רבי אשעיא, רבי יוסי אומר: יחלוקו."

אמר רב יוסף בר מניומי:

עבד רב נחמן עובדא יחלוקו.

"חזרה שבועה למקומה" - להיכן "חזרה"?

אמר רבי אמי:

רבתינו שבבבל אמרו: חזרה שבועה לסיני. רבתינו שבארץ ישראל אמרו: חזרה שבועה למחויב לה.

אמר רב פפא:

"רבתינו שבבבל": רב ושמואל, "רבתינו שבארץ ישראל": רבי אבא.

"רבתינו שבבבל: רב ושמואל."

דתנן:

"וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה."

והוין בה: ממאן? אילימא מלוה - אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה?! אלא הכי קאמר: וכן היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה. ורב ושמואל דאמרי תרוניהו: לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוח, אבל מת לוח בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוח שבועה, ואין אדם מוריש שבועה לבניו.

"רבתינו שבארץ ישראל: רבי אבא."

דההוא גברא דחטף נסקא מתכריה,

אתא לקמיה דרבי אמי יתיב רבי אבא קמיה.

אייתי חד סהדא דמחטף חטפה מיניה,

**ר"פ**

**לישלם.** דהא מודה דחטף ולא כל הימנו של כל חוטף לומר של חטפתי:  
**ליכא תרי סהדי.** ומיגו דאי בעי למימר לא חטפי מהימן נמי למימר דידי חטפי:  
**לפטריה.** משום האי מיגו:  
**איכא חד סהדא.** ואי אמר לא חטפתי הוה בעי לאישתבועי להכחיש את העד:  
**לישתבע.** את השבועה שהעד מחייבו אינו יכול דהא מודה דחטף והעד מחייבו לישבע שלא חטף וגבי הד שבועה הוא פסול כגזלן אצל כל שבועות והא ליכא למימר לישתבע דדידיה חטף שאין זו שבועה המוטלת עליו:  
**בין שניהם.** אם בעלי הדין קיימין:  
**מה לי הוא ומה לי אביו.** מאחר שהוא טוען טענת ברי למה אינו יכול לישבע:  
**אביו כי האי גוונא מיחייב.** שבועה ומתוך שאינו יכול לישבע דהא אינו יודע קאמר לישלם היינו דאיצטרך קרא למעוטיה למיפטר היורש בטוען טענה זו:  
**לעוקב אחר המנאף.** נעשה לו אפוטרופוס להרגיל לו נשים לניאוף:  
**תרתם.** את הארץ:  
**וגינתם.** את המקום שהשכין את שכינתו ביניכם:  
**קרב לגבי דהינא ואידהן.** אם נגעת במשוח בשמן תחא. גם משוח בנגיעתו כלומר פרת הוא קטן משלש נהרות שהוא מנוי אצלם לבסוף והנהר הרביעי הוא פרת (בראשית ב) וכאן הוא קורא אותו נהר גדול בשביל שהוא נזכר כאן על שם איי שהיא חשובה נזכר גם הוא בחשיבות דהינא לשון שמן ומשיחה (ישעיה לד) הודשנה מחלב מתרגמין אתדהינא:

אמר להו אין, חטפי, ודידי חטפי,  
 אמר רבי אמי: היכי לדיינו דייני להאי דינא?  
 נימא ליה זיל שלים - ליכא תרי סהדי!  
 נפטריה - איכא חד סהדא!  
 נימא ליה: זיל אישתבע - כיון דאמר מיחטף חטפי, הוה ליה כגזלן!

אמר ליה רבי אבא:  
 הוה מחויב שבועה ואין יכול לישבע,  
 וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע - משלם.

אמר רבא:  
 כוותיה דרבי אבא מסתברא,  
 דתני רבי אמי:

**"שבעת ה' תהיה בין שניהם"**<sup>265</sup> (שמות כב, י) - ולא בין היוזשין".

היכי דמי?

אילימא דאמר ליה: "מנה לאבא ביד אביד",  
 ואמר ליה: "חמשין אית ליה, וחמשין לית ליה" - מה לי הוא ומה לי אבוקהא?  
 אלא לאו, דאמר ליה: "מנה לאבא ביד אביד",  
 אמר ליה: "חמשין ידענא, וחמשין לא ידענא";

אי אמרת בשלמא: אביו כי האי גוונא מיחייב, איצטרך קרא למיפטר גבי יורשין,  
 אלא אי אמרת: אביו כי האי גוונא נמי פטור, קרא גבי יורשין למה לי?

מז,ב

ורב ושמואל, האי "שבעת ה'" - מאי קא דרשי ביה?

מיבעי ליה לכדתנא:

**"שמעון בן טרפון אומר:**

**"שבעת ה' תהיה בין שניהם"**<sup>265</sup> (שמות כב, י) - מלמד שהשבועה חלה על שניהם.

**שמעון בן טרפון אומר:** אזהרה לעוקב אחר נואף מניו?

**תלמוד לומר:** "לא תנאף"<sup>266</sup> (שמות כ, יג) - לא תנאף.

**"ותרגנו באהליכם"**<sup>267</sup> (דברים א, כז) - **שמעון בן טרפון אומר:**

**תרתם וגינתם באהלו של מקום.**

**"עד הנהר הגדול נהר פרת"**<sup>268</sup> (דברים א, י) - **שמעון בן טרפון אומר:**

**קרב לגבי דהינא ואידהו".**

דבי רבי ישמעאל תנא:

**"עבד מלך במלך".**

<sup>265</sup> שבעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם

<sup>266</sup> לא תדבצו: (ס) לא תנאף: (ס) לא תגנב: (ס) לא תענה ברעך עד שקר

<sup>267</sup> ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו

<sup>268</sup> פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שמניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הנגעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת

11. מז, ב

רש"י

מתני'

לא שאמר לו כתוב על פינקסי כו'. אלא בזמן שיש רגלים לדבר שבעל הבית מודה שאמר לו תן כו'.

**שניהם נשבעין ונוטלין מבעל הבית.** דאמר ליה פועלים לא מהימנו לי בשבועה את האמנתינהו דלא אמרת לי בסהדי הב להו וכן פועלין אמרי ליה לא מהימן לן חנוני בשבועה:

גמ'

**טורח שבועה זו למה.** ששניהן באין לבית דין שתצא שבועת שוא מבניהם ולא פירש (לי) רבי מאי סבירא ליה אי נוטלין בלא שבועה כבן ננס או יפסיד חנוני בשבועת פועלים:

**תנינא שניהם נשבעין ונוטלין.** כבר שנית לנו וסתמת במשנה שניהן נשבעין ונוטלין:

**קיבלה מיניה.** רבי מר' חייא והדר ביה או לא:

**תי"ש.** כי פריש רבי מאי סבירא ליה בגווה קאמר פועלים נשבעים לחנוני שלא קבלו ממנו כלום אלמא לא קיבלה וסבירא ליה חנוני יפסיד שהיה לו לתת להם בעדים:

**ואם איתא.** דקיבלה נשבעין לבעל הבית מיבעי ליה דמה להן אצל חנוני לשבועה הואיל וחוזר וגובה מבעל הבית:

**אמר רבא.** לעולם קיבלה מיניה והכי קאמר פועלין נשבעין לבעל הבית במעמד חנוני כלומר לפני חנוני כדמפרש ואזיל:

"וְהַחֲנוּנֵי עַל פִּינְקָסוֹ - בֵּיצַד?"

לא שיאמר לו: "כתוב על פינקסי שאַתָּה חַיִּיב לִי מֵאֲתֵימִן זֶה", אֶלָּא אֹמֵר לוֹ: "תֵּן לְבָנֵי סֵאתִים חֲשׂוּן", "תֵּן לְפֹעֲלֵי סַלַע מְעוֹת",

הוא אומר: "נתתי"

וְהוּן אֹמְרִים: "לֹא נִטְלָנוּ" -

הוא - נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל,

וְהוּן - נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין.

אָמַר בֶּן נָנִס:

בֵּיצַד? אֵלּוּ וְאֵלּוּ בְּאֵין לִידֵי שְׁבוּעַת שְׁוֹא!

אֶלָּא: הוּא - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה,

וְהוּן - נוֹטְלִין שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה".

תנא:

"אמר רבי"

טורח שבועה זו למה?

אמר לו רבי חייא:

תנינא: "שניהם נשבעין ונוטלין מבעל הבית!"

קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה?

תא שמע:

דתנא:

"רבי אומר"

פועלין נשבעין לחנוני".

ואם איתא, 'לבעל הבית' מיבעי ליה!

אמר רבא:

פועלים נשבעין לבעל הבית במעמד חנוני,

כי היכי דליכספו מיניה.

## 12. מז, ב - מח, א

כ"י

**המכחישות זו את זו.** שנים אומרים הרג ושנים אומרים לא הרג: **זו באה בפני עצמה ומעידה.** בעדות אחרת וכן זו ואע"פ שהאחת פסולה אין לך לפסול לא זו ולא זו הואיל ואינך יודע איזה מהן פסולה אבל אחד מכת זו ואחד מכת זו אין נאמנין בעדות אחת דמה נפשך אחד מהן פסול והיינו דנקט ביה האי לישנא באה בפני עצמה ומעידה:

**בהדי סהדי שקרי למה לי.** הואיל והאחת פסולה אין אחת מהן נאמנת לשם עדות: הי"ג שני מלוין ושני לוין ובשני שטרות היינו פלוגתייהו ולי"ג דכ"ע:

**ב' מלוין וב' לוין וב' שטרות.** וא' מב' כיתות הללו חתומה על זה והב' חתומה על זה דלרב הונא שניהן השטרות כשירין ולרב חסדא שניהן פסולין:

**מלוה ולוה ושני שטרות.** שיש לו לאדם אחד שני שטרות על שתי הלואות על חבירו וא' מהן חתומה על זה וא' על זה יד בעל השטר על התחתונה בין לרב הונא בין לרב חסדא אין חולקין בזו שהרי זה בא עליו מכח שתי כיתות אחת כשירה ואחת פסולה אין אתה יכול לפסול את שניהן ולא להכשיר את שניהן הלכך שטר קטן שבהם גובה הימנו והגדול יפסיד לפי שאומר לו זו היא הפסולה דמספיקא לא מפקינן ממנוא מיניה אבל ממה נפשך הקטן גובה דיש בכלל מאתיים מנה:

**שני מלוים ולוה אחד.** היינו מתני' שני מלוין הוציאו איש שטרו על לוה אחד ואחת משתי כיתות הללו אחת חתומה בזה ואחת בזה לא קמבעיא לן מאי קאמר רב הונא בה דהיינו מתנייתין דקתני נשבעין ונוטלין מבעל הבית ואע"פ שאנו יודעין שאחד מהן שקר אין אנו יכולין להפסיד את אחד מהן ונוקקין להן ב"ד להגבותן והכי נמי לרב הונא דאית ליה גבי שני מלוין ושני לוין זו באה ומעידה זו באה ומעידה הוא הדין לשני מלוין ולוה אחד ואע"פ שממה נפשך הלוח העני הזה לוקה באחד מן השטרות הללו על ידי עדות פסולה אין אתה יכול להפסיד את אחד מן המלוין שאינך יודע איזה הפסולה: **שני לוין ומלוה אחד.** הוציא מלוה זה שני שטרות זו חתומה בזה וזו חתומה בזה:

**מאי.** אמר רב הונא בזה מי אמרינן כיון דחד גברא הוא דמיתתי להו לקמן לא מזדקקין ליה דמה נפשך בשטר פסול בא לפנינו זה דוחה אצל זה וזה אצל זה ויפסיד או דלמא כיון דעל שני לוין הוא מוציא זו באה ומעידה זו באה ומעידה לרב חסדא לא מיבעיא ליה דהא אפי' בשני מלוין ושני לוין ושני שטרות פסול וכל שכן בשני לוין ומלוה אחד:

**אחד אומר גובה שתי מרדעות.** גבי עדות החדש תניא שהיו בודקין אותם כמה היתה גובה מן הקרקע למראה עיניו באומדן בשיפולו של רקיע:

**מרדעת.** מלמד הבקר:

**מאי לאו.** מצטרפין לעדות ממון כל אחד מהן כשר להעיד עם עד אחר בעדות ממון ואע"פ שידענו שאחד פסול וקשיא לרב חסדא:

**אמר רבא.** הכי קאמר אחד מאלו מצטרף עם עד אחר אם יאמר כמותו בעדות זה והיינו עדות אחרת שנעשית כת זו המצטרפת עדות אחרת לעצמה בחדש זה דאיגלאי מילתא דקושטא אסהיד שהרי זה מסייעו והוי ליה תרי וחד:

איתמר:

שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו:

אמר רב הונא: זו באה בפני עצמה ומעידה, וזו באה בפני עצמה ומעידה.

רב חסדא אמר:

בהדי סהדי שקרי למה לי?

שני מלוין, ושני לוין, ושני שטרות - היינו פלוגתייהו, מלוה ולוה ושני שטרות - יד בעל השטר על התחתונה, שני מלוין ולוה אחד ושני שטרות - היינו מתנייתין, שני לוין ומלוה אחד ושני שטרות - מאי?

תיקו.

מתיב רב הונא בר יהודה:

מח, א "אחד אומר: גובה שתי מרדעות,

ואחד אומר: שלש -

עדותו קיימת,

אחד אומר: שלש,

ואחד אומר: חמש - עדותו בטלה, ומצטרפין לעדות אחרת."

מאי לאו לעדות ממון!

אמר רבא:

הוא ואחר מצטרפין לעדות אחרת של ראש חדש, דהוי להו תרי וחד, ואין דבריו של אחד במקום שנים.

כ"י

אימתי בזמן שהפירות כו'.  
אימתי צריך בעל הבית לישבע  
בזמן שהפירות צבורין כו'.

13. מח, א

"אמר לחנני: 'תן לי בדינך פירות', ונתן לו.

אמר לו: 'תן לי אותו דינך'.

אמר לו: 'נתתיו לך ונתתו באונפלי' -

ישבע בעל הבית: שנתן לו את הדינך.

אמר לו: 'תן לי את הפירות',

אמר לו: 'נתתים לך והולכתים לתוך ביתך' -

ישבע חנני.

רבי יהודה אומר:

כל שהפירות בידו - ידו על העליונה."

תנא:

"אמר רבי יהודה:

אימתי?

בזמן שהפירות צבורין ומונחין ושניהן עוררין עליהן,

אבל הפשילן בקופתו לאחוריו - המוציא מחברו עליו הראיה."

## 14. מח, א

כ"י

דפירי עבדי דמרקבו. וממהר  
חנוני להשליכם לתוך כליו של  
לוקח קודם קבלת הדינר שלא  
יחזור:

"אמר לשולחני: 'תן לי בדינר מעות', ונתן לו.

אמר לו: 'תן לי את הדינר',

אמר לו: 'נתתי לך ונתתו באונפלי' -

ישבע בעל הבית.

נתן לו את הדינר,

אמר לו: 'תן לי את המעות',

אמר לו: 'נתתים לך והשלבת לתוך כיסך' -

ישבע שולחני.

רבי יהודה אומר:

אין דרך שולחני ליתן איסר עד שיטול דינר".

וצריך.

דאי אשמעינן הא קמיינתא -

בהך קא אמרי רבנן משום דפירי עבדי דמרקבי, וכיון דמרקבי לא משהו ליה,

אכל מעות דלא מרקבי - אימא: מודי ליה לרבי יהודה,

ואי איתמר בהא - בהא קאמר רבי יהודה,

אכל בהך - אימא מודה להו לרבנן,

צריך.

15. מח, א-ב

**"נָשָׂם שְׂאֵמְרוֹ: הַפּוֹגֵמַת בְּתוֹבָתָהּ ... וְכֹן הִיתוּמִין - לֹא יִפְרְעוּ."**

ממאן?

אֵילִימָא מְלוֹה - אָבוהוֹן שְׁקִיל בְּלֹא שְׁבוּעָה וְאִינְהוּ בְּשִׁבּוּעָה!?

הַכִּי קָאָמַר:

וְכֹן הִיתוּמִים מִן הִיתוּמִים לֹא יִפְרְעוּ אֶלָּא בְּשִׁבּוּעָה.

רַב וְשִׁמּוּאֵל דְּאָמְרֵי תַרְוִייהוּ:

לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שְׁמַת מְלוֹה בְּחַיֵּי לֹה,

אֲבָל מַת לֹה בְּחַיֵּי מְלוֹה - כְּבָר נִתְחַיֵּיב מְלוֹה לְבַנֵּי לֹה שְׁבוּעָה, וְאִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו.

שְׁלַחוּהָ קַמֵּיהָ דְרַבִּי אֶלְעָזָר:

שְׁבוּעָה זֹאת מַה טֵּיבָה?

שְׁלַח לָהּ: יוֹרְשֵׁין נִשְׁבְּעִין שְׁבוּעַת יוֹרְשֵׁין, וְנוֹטְלִין.

שְׁלַחוּהָ בִימֵי רַבִּי אָמִי,

אָמַר: כּוֹלֵי הָאֵי שְׁלַחֵי לָהּ וְאֶזְלִי?

אֵי אֲשַׁכְּחִין בַּהּ טַעְמָא - מִי לֹא שְׁלַחִין לָהּ?!

אֶלָּא אָמַר רַבִּי אָמִי:

הוֹאִיל וְאֵתָא לֵידָן, נִימָא בַּהּ מִילְתָּא,

עֲמַד בְּדִין וּמַת - כְּבָר נִתְחַיֵּיב מְלוֹה לְבַנֵּי לֹה שְׁבוּעָה,

וְאִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו.

לֹא עֲמַד בְּדִין, וּמַת - יוֹרְשֵׁין נִשְׁבְּעִין שְׁבוּעַת יוֹרְשֵׁין וְנוֹטְלִין.

מִתְקִיף לָהּ רַב נַחְמָן:

אֲטוּ בִי דִינָא קָא מְחַיֵּיבִי לִיהָ שְׁבוּעָה!?

מַעֲיָדָנָא דְשָׁכִיב לֹה אִיחַיֵּיב לִיהָ מְלוֹה לְבַנֵּי לֹה שְׁבוּעָה!

אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן:

אֵי אֵיתָא לְדַרְבֵּי וְשִׁמּוּאֵל - אֵיתָא,

אֵי לֵיתָא - לֵיתָא.

אֶלְמָא: מִסְפָּקָא לִיהָ,

וְהָאָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מִנְיֹמִי:

עֲבַד רַב נַחְמָן עוֹבְדָא יְחֻלּוֹקוּ!

לְדַבְּרֵי דְרַבִּי מֵאִיר קָאָמַר,

וְלִיהָ לֹא סְבִירָא לִיהָ.

מִתִּיב רַב אוֹשְׁעִיא:

**"מִתָּה יוֹרְשֵׁיהָ מְזַבְּרִין אֶת בְּתוֹבָתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים"** (כתובות קד.).

הַכָּא בְּמֵאֵי עֶסְקִינָן:

שְׁנִשְׁבְּעָה וּמַתָּה.

תָּא שְׁמַע:

**"נִשְׂא רֵאשׁוֹנָה וּמַתָּה,**

**נִשְׂא שְׁנִיָּה וּמַתָּה הוּא - שְׁנִיָּה יוֹרְשֵׁיהָ קוֹדְמִין לְיוֹרְשֵׁי הָרֵאשׁוֹנָה"** (כתובות צ.).

הַכִּי נִמֵּי, שְׁנִשְׁבְּעָה וּמַתָּה.

רַבִּי

לֹא שָׁנוּ. דְּבִשְׁבוּעָה מִיָּהָא שְׁקִיל יִתוּמִין מִן הִיתוּמִין אֲלֵא שְׁמַת מְלוֹה כּוּ:

**נִתְחַיֵּיב מְלוֹה שְׁבוּעָה.** שְׁלֹא הִתְקַבַּל כְּלוּם שֶׁהִנְפַרַע מִן הִיתוּמִין אֲפִי בִשְׁטַר צְרִיךְ שְׁבוּעָה וְאִין אָדָם מוֹרִישׁ מִמּוֹן שֶׁהוּא מְחֻיֵּב עֲלָיו שְׁבוּעָה לְבָנָיו לְפִי שְׁאִין הַבְּנִים יִכּוּלִים לִישְׁבַע שְׁבוּעָה זֹאת שֶׁנִּתְחַיֵּיב אֲבִיהֶם:

**מַה טֵּיבָה.** לְהַפְקִיעַ מִמּוֹנָם אִם אִין יִכּוּלִין לִישְׁבַע אוֹתָהּ שְׁבוּעָה מִמֶּשׁ יִשְׁבְּעוּ שְׁבוּעַת יוֹרְשֵׁין כְּגוֹן שְׁבוּעָה שְׁלֹא פִקְדוֹן אָבִיא וְנוֹטְלִין:

**עֲמַד בְּדִין.** שֶׁהוּצֵיא שְׁטַר זֶה עַל יִתְמֵי לֹה וְאָמְרוּ לוֹ בִּיד הַשְּׁבַע וְטוֹל:

**אִם אֵיתָא לְדַרְבֵּי וְשִׁמּוּאֵל.** דֵּאִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו אֵיתִיהָ בֵּין עֲמַד בְּדִין בֵּין שְׁלֹא עֲמַד בְּדִין:

**יְחֻלּוֹקוּ.** גְּבִי שְׁנִיָּהִם חֲשׂוּדִין דְּדַמִּיא לְהָא שְׁאִין אֶחָד מֵהֶן יִכּוּל לִישְׁבַע אֲלֵמָא לֵיתָא לְהָא דַּרְבֵּי וְשִׁמּוּאֵל: אֲלִיבָא דְרִימִי אֲוֹקְמִינָא לְעִיל דְּאָמַר חוֹזֵרָה שְׁבוּעָה לְמִקּוּמָה וְרַב נַחְמָן עֲבַד כְּרִי יוֹסִי:

**מַתָּה.** אֲלֵמָנָה שְׁלֹא גַבְתָּה כְּתוּבָתָה:

**יּוֹרְשֵׁיהָ מְזַכְּרִין.** וְתוֹבְעִין וְגוֹבִין כְּתוּבָתָה:

**עַד עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים.** מִשְׁמַת בַּעֲלָה וְאִם עֲבָרוּ כִּיָּה שְׁנִים וְלֹא תִבְעוּהָ הַפְּסִידוּהָ דַּהֲכִי תִנָּן בְּכְתוּבוֹת בַּהֲנוּשָׂא (דף קד.) כֹּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ שְׁלֹא נִטְלָה מִזְּמוֹנוֹת מִן הִיתוּמִין גּוֹבָה כְּתוּבָתָה עַד כִּיָּה שְׁנִים וְאִם לֹא תִבְעָה מִחֲלַתָּה קִתְּנֵי מִיָּהָת יוֹרְשֵׁין גּוֹבִין כְּתוּבָתָה וְעַל כִּרְחֹךְ בְּשְׁבוּעַת יוֹרְשֵׁין יִגְבוּהָ מִן הִיתוּמִין אֲעִיג דְּמִיתָ לֹה בְּחַיֵּי מְלוֹה שֶׁהוּא מַת בְּחַיֵּיהָ וְנִתְחַיֵּיבָה שְׁבוּעָה לְיוֹרְשֵׁין אֲלֵמָא הוֹרִישָׁה שְׁבוּעָה לְיוֹרְשֵׁיהָ:

## רש"י

ת"ש אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה וכו'. רישא דמתניתין בהכותב בכתובות (דף פו): כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך הוא אינו יכול להשביעה לא אותה ולא יורשיה אבל יורשיו אם מת הוא ובאה לתובעם כתובתה משביעין אותה ואת יורשיה אם מתה והן באין לגבות כתובתה ומדקתני יורשיו משביעין אותה אלמא בדלא נשבעה עסקינן וקתני דנשבעין יורשיה ונוטלין ושי"מ אדם מוריש שבועה:

אותה באלמנה. דקתני יורשיו משביעין אותה מתוקמא אפי' באלמנה אבל ואת יורשיה דקתני מוקי לה רב ושמואל בגרושה אם גירשה זה נתחייב לה כתובתה בלא שבועה שהרי פטורה היא מן הנדר ומן השבועה ומתה בחייו ואחר כך מת הוא דהוה ליה מת מלוה בחיי לוח ששכמתה היא יש לה ממון גמור עליו בלא שבועה לפיכך הורישתו לבניה ויורשיה הבאין ליפרע מיורשיו צריכין לישבע כדתנן (לעיל דף מה): היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה:

שהבן גובה. בשטר מן היתומין בשבועת יורשין כשאין לו עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע ושלא בשבועה כשיש עדים שאמר האב בשעת מיתתו כו'.

כרבן שמעון בן גמליאל. דמתניתין והאב אילו היה קיים לא היה נאמן אלא בשבועה ומדקתני והאב אינו גובה אלא בשבועה על כרחך היכי דמי דמית לוח בחיי מלוה וקתני הבן גובה בשבועה אלמא אדם מוריש שבועה:

בית שמאי היא. במסכת סוטה פרק ארוסה ושומרת יבם דקתני מת בעלה עד שלא שתתה נוטלת כתובתה ולא שותה דבעינן והביא האיש את אשתו וגוי וליכא אע"ג דשמא זינתה גובה מספק דקסבר מי שהנכסים משועבדין לו ידו על העליונה והנכסים בחזקת בעל השטר עומדין כאילו הוא גבוי ועומד לפיכך. הוא גובה מספק שאינה באה להוציא מהם שתתה הראיה עליה להביא אלא הם באים להוציא ממנה ודכוותה גבי מת לוח בחיי מלוה נמי ואע"ג דתקון רבנן שלא יפרע אלא בשבועה ממון גמור הוא להוריש לבניו:

איכפלי ואתאי כל הני פרסי. טרחת. ובאתי לבא ממקומי לכאן לעקור לדרב ושמואל:

הבו דלא להוסיף עלה. הזמינו עצמכם שלא ללמוד ממנה במקום אחר הם אמרוה בשבועה הבא ליפרע מנכסי יתומים שאינו מוריש אותה לבניו אם מת לוח בחיי מלוה אל תלמדו ממנה המחויב שבועה אחרת ומפרש השי"ס כגון הא דאמר רב פפא הפוגם שטרו שהודה בב"ד שנתקבל קצת ותנן לא יפרע את השאר אלא בשבועה ואם מת יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין ולא עבדינן בה כרב ושמואל דאמרי אין אדם מוריש שבועה לבניו:

ההוא דשכיב ושבק ערבא. ראובן הלוח לשמעון על ידי ערב ובשטר ומת לוח בחיי מלוה ונתחייב מלוה שבועה ואחר כך מת מלוה ובאו יתומין ליפרע מן הערב: דלא לוסיף עלה הוא. שהם אמרוה ביתומים הנפרעים מן היתומים וכאן נפרעין מן הערב:

בתר יתמי. דלוח אזיל והוה ליה כיתומין מיתומין:

ההוא. דמת לוח בחיי מלוה ואח"כ מת מלוה בלא בניו ושבק אחיו ליורשו ואחיו הוציא השטר על יתמי לוח:

דלא לוסיף עלה הוא. שאמרוה ביתומין מיתומין וזה לא יתום הוא:

תא שמע:

"אבל יורשיו - משביעין אותה, ואת יורשיה,

ואת הבאין ברושה" (כתובות פו:).

אמר רב שמעיה:

לצדדין קתני,

"אותה" - באלמנה,

"יורשיה" - בגרושה.

מתיב רב נתן בר הושעיא:

"יפה נח הבן מבח האב,

שהבן גובה - בין בשבועה ובין שלא בשבועה,

האב - אינו גובה אלא בשבועה".

היכי דמי?

דמת לוח בחיי מלוה,

וקתני: "שהבן גובה בין בשבועה ובין שלא בשבועה",

"בשבועה" - שבועת יורשין,

"שלא בשבועה" - כרבן שמעון בן גמליאל!

אמר רב יוסף:

הא מני? בית שמאי היא, דאמרי: שטר העומד לגבות - כגבוי דמי.

אי קלע רב נחמן לסורא.

עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא,

אמרו ליה: ליתי מר נעקרא להא דרב ושמואל",

אמר להו: איכפלי ואתאי כל הני פרסי למעקרא להא דרב ושמואל?!

אלא הבו דלא לוסיף עלה.

כגון מאי?

דאמר רב פפא:

הפוגם את שטרו ומת - יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין.

ההוא דשכיב ושבק ערבא,

סבר רב פפא למימר:

הא נמי, דלא לוסיף עלה הוא.

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא:

אטו ערבא לאו בתר יתמי אזיל?!

ההוא דשכיב ושבק אהא,

סבר רמי בר חמא למימר: הא נמי דלא לוסיף עלה הוא.

אמר ליה רבא:

מה לי "שלא פקדני אבא",

ומה לי "שלא פקדני אחי"?

אמר רב חמא:

השתא דלא איתמר הלכתא כרב ושמואל ולא כרבא אלעזר,

האי דיינא דעבד כרב ושמואל - עבד,

דעבד כרבא אלעזר - עבד.



## רס"י

האי שטרא דיתמי. דמת לוח  
 בחיי מלוה:  
 לא מקרע קרעין ליה. שמא  
 יבאו לפני דיין שידון כרי אלעזר  
 דאמר לעיל יורשין נשבעין  
 ונוטלין:

אמר רב פפא:

האי שטרא דיתמי - לא מקרע קרעין ליה,  
 ולא אגבויי מגבינן ביה.

"אגבויי לא מגבינן ביה" - דלמא סבירא לן כרב ושמואל!  
 "ומקרע לא קרעין ליה" - דהאי דיינא דעבד כרבי אלעזר עבד.

ההוא דיינא דעבד כרבי אלעזר,

הוה צורבא מרבנן במתיה, אמר ליה: אייתניה איגרתא ממערבא דלית הלכתא כרבי אלעזר!  
 אמר ליה: לכי תייתי.

אתא לקמיה דרב חמא,

אמר ליה: האי דיינא דעבד כרבי אלעזר עבד.

## 16. מח, ב

ר"י

מתני'

שלא בטענה. משמע שאין אדם תובעו כלום בגמי פריך אטו בשופטני עסקינן:

השותפין והאריסין. בגמי מפרש מאי שנא הני:

והאפוטרופין. שנתעסקו בממון אדם להכניס ולהוציא ולישא וליתן אבל בנכסי יתומין פלוגתא דתנאי היא במסכת גיטין בהניזקין (דף נב.):

והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית. שהושיבה בעלה חנונית או שמינה אפוטרופי לעסוק בנכסיו ובן הבית. אחד מן האחין שנתעסק בנכסים משמת אביהם:

חלקו. ולא השביעו בשעת חלוקה:

נתגלגלה לו שבעה. עליהן אחרי כן מגלגלין גם את זו עליו:

והשביעית משמטת את השבעה. לאו אהך שבעה דשותפות קאי דאין שביעית משמטת שותפות ולא שבעתה אלא מלוה ושבעתה:

גמ'

בטענת שמא. שטוענו שמא עכבת משלי:

מאי שנא הני. שהטילו עליהם שבעה בטענת שמא:

משום דמורו בה התירא. לעצמם לפי שטרחו בנכסים:

שיש טענה ביניהם שתי כסף. שזה טענו שמא עכבת משלי שתי כסף וזה מודה לו במקצת דקרובה היא לשבעה דאורייתא אלא שטענת שמא היא:

והתני רבי חייא לסיועיה לרב. בפרק שבעת הדיינין (לעיל ד' מ.) דאמר כפירת טענה שתי כסף לבד פרוטה של הודאה:

"ואלו נשבעין שלא בטענה: השותפין,

והאריסין,

והאפוטרופין,

והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית,

ובן הבית."

אטו בשופטני עסקינן?!

הכי קאמר: ואלו נשבעין שלא בטענת ברי, אלא בטענת שמא - השותפין, והאריסין.

תנא:

"בן בית שאמר לא שנכנס ויוצא ברגליו,

אלא מכניס לו פועליו ומוציא לו פועליו,

מכניס לו פירות ומוציא לו פירות."

ומאי שנא הני?

משום דמורו בה התירא.

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן:

והוא שיש טענה ביניהם שתי כסף.

כמאן? כשמואל,

והתני רבי חייא לסיועיה לרב!

אימא: כפירת טענה כרב.

17. מח, ב - מט, א

ר"ט

מהו לגלגל. שבועת האריסין שחלקו על ידי שבועה דרבנן כגון שבועת היסת או של נשבעין ונוטלין דתקנתא בעלמא נינהו: **ולמוצאי שביעית נעשה לו שותף.** אין מגלגלין עליו שבועת הלואה דערב שביעית אם כפר הכל דשביעית שעברה עליו שמטתה: הא שאר שני שבוע מגלגלין: שבועת הלואה שאין הודאה אטו שבועת השותפין אלמא מגלגלין בדרבנן וכשנשנית זו בימי התנאים עדיין לא תיקנו שבועת היסת כי בימי רב נחמן תיקנוה: **לא תימא כו'.** דאף בשאר שני שבוע נמי אין מגלגלין על ידי שבועת שותפין דרבנן והאי דנקט שביעית לאו לאפוקי שאר שני שבוע אלא אימא הא נעשה לו שותפות ערב שביעית וחלקו ובמוצאי שביעית לוח הימנו ונתחייב לו עליה שבועה דאורייתא כגון בהודאה במקצת מגלגלין ואשמועינן שאין שביעית משמטת שבועת השותפין ולא שותפות אלא הלואה כדכתיב (דברים טו) שמוט כל בעל משה ידו: **לכל מגלגלין.** על ידי כל שבועה דרבנן מגלגלין חוץ מעל יד שבועת שכיר שאין מגלגלין עליו עיי' שבועה אחרת לפי שהיא עצמה אינה מן הדין אלא להפיס דעתו של בעל הבית כדאמר בכל הנשבעין (לעיל דף מה.): **לכל אין מקילין.** אלא מגלגלין והיא היא: **לפתוח לו.** אם לא טען התובע שיגלגלו עליו יפתחו לו בית דין גלגול למאן דאמר מגלגלין ולמ"ד אין מקילין אם טען גלגול אין מקילין עליו אלא מגלגלין ואם לא טענו אין לנו לפתוח לו:

"חֲלָקוּ הַשּׁוֹתְפִין וְהָאָרִיסִין".

איבעיא להו: מהו לגלגל בדרבנן?

תא שמע:

"לוח הימנו - ערב שביעית,

ולמוצאי שביעית - נעשה לו שותף,

או אריס - אין מגלגלין",

טעמא, "לוח הימנו ערב שביעית" - דאתיא שביעית אפקעתיה, הא שאר שני שבוע - מגלגלין.

לא תימא: "הא שאר שני שבוע מגלגלין",

אלא אימא: נעשה לו שותף,

או אריס - ערב שביעית,

ולמוצאי שביעית - לוח הימנו - מגלגלין!

הא בהדיא קתני לה: "נעשה לו שותף,

או אריס ערב שביעית,

ולמוצאי שביעית לוח הימנו - מגלגלין!"

שמע מינה: מגלגלין בדרבנן.

שמע מינה.

אמר רב הונא:

לכל - מגלגלין, מט, א

חוץ משכיר - שאין מגלגלין.

רב הסדא אמר:

לכל - אין מקילין,

חוץ משכיר - מקילין.

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

לפתוח לו.

רפ"י

18. מט, א

"והשביעית משמטת את השבועה".

מנא הני מילי?

אמר רב גידל אמר רב:

אמר קרא: **"זוה דבר השמטה"**<sup>269</sup> (דברים טו, ב) - ואפילו דיבור משמטת.

הדרן עלך כל הנשבעין

<sup>269</sup> זוה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו מי קרא שמטה לה'